

Kalastus- ja elämyspalveluiden yritysryhmähankkeen esiselvitys

Loppuraportti 10.04.2018

HANKE # 35159

Kalastus- ja elämyspalveluiden yritysryhmähankkeen esiselvitys

A. Hankkeen tausta

Sisä-Suomen kalatalousalueen visio 2020 on tehdä Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueesta sisävesialueiden elinvoimaisin elinkeinokalatalouden alue. Taustan tarve on kirjattu Kalasta Kahisevaa Sisä-Suomen kalatalousryhmän strategia 2014-2020 paperiin.

Kalastusmatkailulla ja matkailukalastuksella nähdään selvityksien mukaan Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueella olevan erinomaiset mahdollisuudet. Toisaalta on nähtävissä kalastusmatkailun kannattavuuden ja yritysten määrän olevan vähenemässä. Eniten kalastusmatkailuun keskittyviä yrityksiä löytyy pohjoisesta Keski-Suomesta (Jyväskylästä) pohjoiseen ja Kymenlaaksosta. Keski-Suomen kalastusmatkailussa on hyödynnetty mm Rautalammin reitin virtavesiä ja muita kalastusmahdollisuuksia monipuolisesti.

Keski-Suomen kalastusmatkailunyritysten palveluita käyttävät eniten erilaiset yritys- ja työporukat sekä ulkomaiset ryhmät ja jopa yksittäiset matkailijat.

Uusien tutkimusten tuloksena on näkyvässä kauko-idän ja erityisesti kiinalaisten matkailijoiden osuuksien lisääntyminen Suomeen kohdistuvassa matkailussa. Aikaisempina vuosina venäläisten matkailijoiden osuus palveluiden käyttäjistä oli merkittävä, mutta talouskriisin ja muiden vaikutusten heijastuksena heidän osuus on vähentynyt merkittävästi.

Kalastusmatkailun kehittämisen keskeisimmät haasteet liittyvät taloustilanteiden ohella lyhyeen matkailusesonkiin, usein paikallisen ”matkailu infrastruktuurin” parantamiseen, asiakasryhmien laajentamiseen sekä saalisvarmuuteen. Saalisvarmuuden tuomiin haasteisiin voidaan pyrkiä vastaamaan kehittämällä palveluverkoston, jossa kalastusmatkailu on sidottu osaksi muuta ohjelma- ja elämysmatkailua ja/tai ammattikalastukseen.

Sisä-Suomen kalatalousryhmän määritellyn vision tavoitetilan saavuttamiseksi päästään toteuttamalla kolmea strategista toimintalinjaa:

1. Osaamisen, laadun ja innovaatioiden kehittäminen
2. Infrastruktuurin ja toimintaympäristön kehittäminen
3. Uusien tuotteiden ja markkinoiden kehittäminen

Tällöin Sisä-Suomen kalatalousstrategia ja sen avulla rahoitettavat toimenpiteet edistävät omalta osaltaan Euroopan yhteistä kalatalouspolitiikkaa (YKP) ja s sekä Eurooppa 2020-strategiaa. Ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen nojaa alueella tehtävään laajaan yhteistyöhön, jonka keskiössä ovat elinkeinokalatalouden harjoittajat, vesialueen omistajat, tutkimus- ja oppilaitokset sekä alueen elinkeinolliset kehittämissyhtiöt ja yhteisöt.

Tätä yhteistyötä voi tutkia ns.struktuuriekosysteeminä, joka keskittyy yhdessä käyttäjille tuotettuun arvoon. Lopullisena käyttäjänä ekosysteemissä on mukana myös loppuasiakas, jonka kaikkien ekosysteemissä mukana olevien toimijoiden resurssipanostus, toimenpide-ohjelmat ja palvelut/tuotteet viimein kohtaavat.

B. Hankkeen tarve

Matkailuyritysten liikevaihto on taantuman aikana pienentynyt lähinnä yritysasiakkaiden määrän vähenemisen seurauksena. Myös kalastuspaikoissa on kalastuslupien myynti laskenut merkittävästi, koska kalastus on harrastusmuotona menettänyt suosiotaan. Ohjelmapalveluna kalastuksen osuus on pysynyt ennallaan. Kalastuksen ohelle kaivataan enenevässä määrin muita ympäristöystävällisiä ohjelmapalveluja. Alueelta puuttuu täyden palvelun luontoelämys- ja kalastustuotteita ja niiden toteuttajia varsinkin ulkomaisille asiakasryhmille.

Etelä-Konneveden kansallispuiston perustaminen ja Äänekosken biotaloustehdas tulevat lisäämään kiinnostusta seutuun myös ulkomailla. Erityisenä haasteina koetaan markkinoinnin ja myynnin järjestäminen sekä sesongin pidentäminen.

C. Hankkeen tavoite

Esiselvityshankkeessa muodostetaan yritysryhmä kehittämään, markkinoimaan, myymään ja toteuttamaan laadukkaita luontoelämyspalveluja Ääneseudulla ja sen ympäristössä. Tavoitteena on seutukunnan luontomatkailun lisääminen ja paikallisten matkailuun ja kalastukseen liittyvien yritysten liikevaihdon kannattava kasvattaminen. Erityisesti tähdätään viennin kasvattamiseen.

Hankkeessa etsitään sopivat yritykset yritysryhmään ja suunnitellaan yritysryhmähanke muiden yrittäjien kanssa yhdessä. Hankkeen hakee ja hallinnoi Kapeenkoski Oy

Hankkeen tavoitteena on löytää vähintään 7 sopivaa yritystä sitoutumaan yritysryhmähankkeeseen ja kirjoittaa hankehakemus elämys-/kalastusmatkailun kehittämiseksi.

D. Hankkeen toiminta

Hankkeen alussa käytiin laajaa keskustelua alueen yritysten kanssa kiinnostuksesta lähteä valmistelemaan yhteistä hanketta hankkeen tausta-ajatusten pohjalta. Yritysten joukko alkoi muodostua erityisesti Kapeenkosken Aimo Herneahon kanssa jo pidempään toimineiden, sekä alueella syntyneiden uusien yritysten kesken. Valitettavasti varsinaisten ammattikalastajien kiinnostus ja mahdollisuus tulla mukaan ei löytänyt riittävää innostusta. Näin ollen hankkeen keskeisiksi toimijoiksi valikoitui kalastus- ja elämysmatkailuyrittäjien ryhmä.

Hankkeen valmisteluissa ideoitiin tämän syntyneen yritysten ryhmän kanssa yhteisissä tapaamisissa yhteistä suunnitelmaa tavoitteista ja toimenpiteistä. Ryhmä kokoontui Kapeen kievarissa 8 kertaa. Lisäksi jokaisen yrityksen kanssa pidettiin erikseen kahdenkeskiset keskustelut yritysten omista tavoitteista, sekä niistä keskeisistä yhteisistä toimenpiteistä mitä yrittäjillä oli hankkeelle. Haastattelujen aikana oltiin yhteydessä 15:een yrittäjään.

Marrakuussa 2017 Sisä-Suomen lehden toimittaja pistäytyi kokouksessa ja laati lehteen kuvallisen tarinan ryhmän tavoitteista.

Lopullisen yritysryhmähankkeen valmisteluun mukaan tuli erilaisten keskustelujen ja lähestymisten jälkeen mukaan JAMK hankevalmisteluja toteuttava VVV-hanke Suvi Ahosen johdolla. Äänekosken Kehitysyhtiön, POKEn sekä muiden hanketoimijoiden mahdollisuus toimia hankkeen hallinnoijana osoittautui tähän tilanteeseen mahdottomaksi, joten hankkeen vastuulliseksi hallinnoijaksi esiselvityksessä päädyttiin JAMKin organisaatioon.

F. Hankkeen aikataulu

Hankkeen tukipäätös saatiin 16.1.2017 ja hankkeen päättymispäivä oli 31.12.2017. Selvitystyöntekijän vaihtumisesta aiheutuneen viiveen johdosta hankkeelle haettiin ja saatiin jatkoaikaa 31.3.2018 saakka, mihin mennessä hanke saatiin valmiiksi.

G. Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kokonaisbudjetti oli 5500 €. Hanke sai rahoitusta ELY-keskukselta 72,73%, josta EU:n rahoituksen osuus 34,18% ja EMKR-Kansallinen rahoitus osuus 38,55%. Omarahoitusosuus oli yhteensä 1500 € eli 27,27%. Hanke toteutui kustannusarvion mukaisesti.

Kustannukset	Hyväksytyt kustannukset	Toteutuneet kustannukset
Matkakulut	250,00 €	250,00 €
Ostopalvelut	4 000,00 €	4 000,00 €
Vastikkeeton työ	1 000,00 €	1 000,00 €
Muu kustannus	250,00 €	250,00 €
Kustannukset yhteensä	5 500,00 €	5 500,00 €

H. Toteutuksen arviointi

Hankkeen alussa hankevetäjä haastatteli osallistujat henkilökohtaisesti ja laati niistä yhteenvedon, mikä jaettiin ryhmään sitoutuneille. Kahdeksassa keskimäärin kolmen tunnin pituisessa kokoontumisessa keskusteltiin ja tehtiin paljon töitä yhdessä. Voidaan otettaa, kunnollisen esiselvityksen ja tutustumisen jälkeen varsinaisen yrittäjäryhmähankkeen alku on helpompaa. Toteutuksen kannalta hankalimmaksi osoittautui aikatauluista sopiminen.

Äänekoskella 10.4.2018

Arto Vidgren, hankevetäjä

Aimo Herneaho, hankkeen hallinnoija